

ОСОБЛИВОСТІ «Я – КОНЦЕПЦІЇ» ЗАЛЕЖНИХ ВІД КОМП'ЮТЕРУ

У сучасній науці активно здійснюється аналіз впливу комп'ютерних технологій на Я - концепцію особистості (Ю.Д. Бабаєва, О.Є. Войскунський, О.П. Белінська, В.М. Бондаровська, О.Т. Марків). Науковці описують те, що найбільш суттєвою властивістю Я-концепції особистості визнано те, що вона є чинною, динамічною структурою та активним утворенням, що може впливати на поведінку людини та бути джерелом її змін [1; 2; 3].

Активна Я-концепція певним чином організує та інтерпретує попередній досвід особистості, виконуючи адаптивну та інтерпретативну функції, оскільки є своєрідним механізмом пристосування до змін, що виникають у соціальному середовищі, та залучається до пояснення цих змін (Г.О. Балл, О.Ф. Бондаренко, М.Й. Боришевський, Т.М. Титаренко, Н.В. Чепелева тощо) [4].

Набуває актуальності завдання вивчення змін в Я-концепції особистості під час входження людини до світу комп'ютерних технологій, як нового соціокультурного чинника, зокрема до світу комп'ютерних ігор та інтернету.

Для досягнення поставлених цілей нами було використано певний діагностичний інструментарій, а саме: тест – опитувальник Кімберлі Янг на з'ясування рівня Інтернет – залежності; діагностична методика «Дослідження рівня залучення студентів до світу комп'ютерних ігор»; опитувальник самоствалення В.В. Століна, С.Р. Панталеєва.

За допомогою критерію Пірсона було виявлено наступні кореляції:

Помірний, позитивний зв'язок ($R= 0,546$) між шкалою «S» (інтегральності) та шкалою «Очікуване ставлення інших (IV)», може свідчити про те, що чим більше розвинене почуття інтегрального «Я», тим більше людина відчуває цінність власної особи та ймовірну цінність власного «Я» для інших. Помірний, позитивний зв'язок ($R= 0,512$) між шкалою «S» (інтегральності) та шкалою «Самовпевненість (1)», може говорити про те, що чим вищий рівень самовпевненості в людини, тим більше вона цінує своє інтегральне «Я». Помірний, обернений зв'язок ($R= -0,452$) між шкалою «Рівень інтернет залежності» та шкалою «Самоприйняття (3)» може говорити про те, що чим вищий рівень інтернет залежності в людини, тим нижчий в неї рівень самоприйняття. Тісний, позитивний зв'язок ($R= 0,932$) між шкалою «t(1)» (час проведений за комп'ютером) та шкалою «t(2)» (час проведений за комп'ютерними іграми) може свідчити про те, що чим більше часу людина проводить за комп'ютером тим частіше і довше вона грає в комп'ютерні ігри. Тісний, позитивний зв'язок ($R= 0,946$) між шкалою «t(1)» (час проведений за комп'ютером) та шкалою «t(3)» (час проведений в Інтернеті) говорить про те, що чим більше часу люди проводять за комп'ютером тим більша ймовірність того, що вони витрачають його на Інтернет. Тісний, позитивний зв'язок ($R=$

0,906) між шкалою «t(2)» (час проведений за комп'ютерними іграми) та шкалою «t(3)» (час проведений в Інтернеті) говорить про те, що зі збільшенням проведеного часу в Інтернеті, збільшується час проведений саме за онлайн – іграми. Помірний, обернений зв'язок ($R = -0,404$) між шкалою «Гра в комп'ютер» та шкалою «Художні фільми» може говорити про те, що люди які багато грають в комп'ютерні ігри мало часу приділяють художнім фільмам. Помірний, обернений зв'язок ($R = -0,466$) між шкалою «Робота з комп'ютером» та шкалою «Ручна робота» говорить про те, що людина яка більшість часу витрачає на роботу з комп'ютером, менше часу приділяє ручній роботі (шиттю, прибиранню тощо). Помірний, позитивний зв'язок ($R = 0,638$) між шкалою «Я – Реальне» та між шкалою «Я – Ідеальне» може свідчити про те, що чим більше людина працює над собою, тим більше вона прагне удосконалити власне «Я» та наблизити його до «Я – Ідеального». Тісний, позитивний зв'язок ($R = 0,842$) між шкалою «Я-реальний» та шкалою «Я у групі» може говорити про те, що людина яка оцінює власні можливості та здібності реально, буде проявляти їх в групі без перебільшення. Тісний, позитивний зв'язок ($R = 0,826$) між шкалою «Друг в комп'ютерних іграх» та шкалою «Любитель комп'ютерних ігор з газетних статей» може говорити про те, що чим краще людина відноситься до своїх друзів, що грають в комп'ютерні ігри тим кращих та більш позитивних героїв вони обирають для гри. Тісний, позитивний зв'язок ($R = 0,726$) між шкалою «Я у групі» та шкалою «Людина яку я поважаю» може говорити про те, що чим більше людина наслідує тих кого вона поважає, тим більше вона хоче бути схожою на них в групі.

Для того щоб краще вивчити особливості «Я – концепції» залежних від комп'ютерних ігор було поставлено за мету виявити чи є специфіка в порівнянні двох груп, а саме у студентів Інтернет залежних та студентів що не є залежними на формування у них «Я – концепції» нами було використано непараметричний метод порівняння вибірок, а саме критерій U-Мана Уїтні. В результаті застосування критерію було доведено, що за двома шкалами, а саме: «Самоприйняття» та «Саморозуміння» спостерігається статистично достовірна відмінність між представниками груп Інтернет залежних і групою, яка не мала ознак Інтернет-залежності.

Література

1. Бабаева Ю. Д. Психологические последствия информатизации / Ю. Д. Бабаева, А.Е. Войскунский // Психологический журнал – 1998. – Т.19 – №1 – С. 89-100.
2. Белінська О. Дитина і комп'ютер : психологічні реалії віртуального світу / О. Белінська // Психолог. Шкільний світ. – 2006. – № 46. – С. 27–29.
3. Бондаровська В. М. Психологічні аспекти використання комп'ютера : небезпека нових інформаційних технологій та розвиток здібностей дітей за допомогою комп'ютера / В. М. Бондаровська // Психолог. Шкільний світ. –2005. – № 25 (169). – С. 64.
4. Боришевский М.Й. Теоретические вопросы самосознания личности / М.Й. Боришевский // Психологические особенности самосознания подростка / под ред. М.Й. Боришевского. – Київ : Вища школа, 1980. – 168 с. – С.5-38.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>